

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 52g/2025

privind excepția de neconstituționalitate
a unor prevederi din articolul 337 alin. (1) din Codul penal, în
redactarea anterioară Legii nr. 9 din 2 februarie 2023

*(claritatea textului „acordarea de ajutor unui stat străin la
înfăptuirea activității dușmănoase împotriva Republicii Moldova”)*

CHIȘINĂU
12 august 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dorin Casapu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 12 februarie 2025,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 12 august 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „acordarea de ajutor unui stat străin la înfăptuirea activității dușmănoase împotriva Republicii Moldova” din articolul 337 alin. (1) din Codul penal, în redactarea anterioară Legii nr. 9 din 2 februarie 2023, ridicată de dl avocat Vitalie Caldîba, în interesele dlui Denis Cuculescu, în dosarul nr. 1-1281/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Sergiu Stratan de la Judecătoria Chișinău, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău se află cauza penală de acuzare a dlui Denis Cuculescu de comiterea, între altele, a infracțiunii prevăzute la articolele 42 alin. (2) și 337 alin. (1) (*trădarea de patrie*) din Codul penal.

4. În procesul de examinare a cauzei, dl avocat Vitalie Caldîba a ridicat, în interesele dlui Denis Cuculescu, excepția de neconstituționalitate a textului „acordarea de ajutor unui stat străin la înfăptuirea activității dușmănoase împotriva Republicii Moldova” din articolul 337 alin. (1) din Codul penal în redactarea anterioară Legii nr. 9 din 2 februarie 2023.

5. Printr-o încheiere din 10 februarie 2025, judecătorul cazului a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„[...]”

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...]”

7. Prevederile relevante ale Codului penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 337 Trădarea de Patrie

„(1) Trădarea de Patrie, adică fapta săvârșită intenționat de un cetățean al Republicii Moldova în dauna suveranității, inviolabilității teritoriale sau a securității de stat și a capacității de apărare a Republicii Moldova, prin trecerea de partea dușmanului, spionaj, divulgare a secretului de stat unui stat străin, unei organizații străine sau reprezentanților lor, precum și **acordarea de ajutor unui stat străin la înlăturarea activității dușmănoase împotriva Republicii Moldova,**

se pedepsesc cu închisoare de la 12 la 20 de ani.

[...]”

[În redactarea anterioară Legii nr. 9 din 2 februarie 2023.]

Articolul 337 Trădarea de Patrie

„(1) Trădarea de Patrie, adică fapta săvârșită intenționat de către un cetățean al Republicii Moldova împotriva suveranității, independenței, unității, indivizibilității, securității sau capacității de apărare a Republicii Moldova, în interesul unui stat străin, al unei organizații străine, al unei entități anticonstituționale sau al reprezentanților lor, exprimată prin:

- a) trecere de partea inamicului pe timp de război sau conflict armat;
- b) spionaj;
- c) divulgare a secretului de stat;
- d) acordare de ajutor în vederea desfășurării unor activități ostile împotriva securității statului,

se pedepsește cu închisoare de la 12 la 20 de ani.

[...].”

[În redactarea Legii nr. 136 din 6 iunie 2024, în vigoare din 7 iunie 2024.]

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Autorul sesizării afirmă că textul „acordarea de ajutor unui stat străin la înfăptuirea activității dușmănoase împotriva Republicii Moldova” este neclar, abstract și imprevizibil, oferind organelor de drept o marjă de discreție excesivă.

9. În acest context, autorul sesizării consideră că nu este clar care fapte pot fi considerate „acordare de ajutor” și ar dăuna suveranității, inviolabilității teritoriale sau securității statului și capacității de apărare a Republicii Moldova, precum și care anume activități pot fi calificate ca „dușmănoase”.

10. În lipsa în legislație a unor definiții și liste exhaustive privind semnificația textele menționate, jurisprudența națională nu distinge elementele obiective care să facă deosebirea dintre aceste acțiuni și faptele care nu sunt urmărite penal.

11. În opinia sa, prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 22, 23 alin. (2), 26 alin. (2) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul penal, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

15. Curtea notează că obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă textul „acordarea de ajutor unui stat străin la înfăptuirea activității dușmănoase împotriva Republicii Moldova” din articolul 337 alin. (1) din

Codul penal, în redactarea anterioară Legii nr. 9 din 2 februarie 2023. Curtea observă că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate prin prisma unor critici similare.

16. Totodată, Curtea observă că textul articolului 337 alin. (1) din Codul penal a fost modificat prin mai multe legi. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că, pornind de la natura excepției de neconstituționalitate, ea poate fi ridicată și în privința actelor care nu mai sunt în vigoare, dacă sub imperiul acestora s-au născut raporturi juridice care continuă să producă efecte, iar norma este aplicabilă raporturilor juridice litigioase și este determinantă pentru soluționarea cauzei (a se vedea DCC nr. 50 din 4 iunie 2024, § 21; DCC nr. 141 din 7 noiembrie 2024, § 29).

17. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală în care persoana este acuzată, între altele, de trădare de patrie. Curtea admite că instanța de judecată va ține cont de prevederile contestate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

18. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 156 din 5 decembrie 2024, § 20).

19. Autorul excepției susține că prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 22 (*neretroactivitatea legii penale*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*) și 26 (*dreptul la apărare*) din Constituție.

20. Referitor la articolul 26 din Constituție, Curtea reține că autorul excepției nu a motivat în ce măsură prevederile contestate afectează norma constituțională menționată. Astfel, Curtea subliniază că simpla enumerare a unor articole din Constituție, precum și citarea unor considerente din jurisprudența Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului în lipsa unei argumentări proprii nu reprezintă critici veritabile de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 87 din 25 iulie 2024, § 18).

21. Anterior, Curtea a subliniat că nu-l poate înlocui pe autorul excepției la formularea argumentelor de neconstituționalitate, pentru că ar efectua un control din oficiu (a se vedea DCC nr. 139 din 24 octombrie 2024, § 18).

22. Curtea reiterează că statutul de cetățean al Republicii Moldova permite persoanei de a fi titularul tuturor drepturilor, libertăților și îndatoririlor fundamentale consfințite de Constituție și legislația în vigoare. Cetățenia Republicii Moldova stabilește o legătură politico-juridică permanentă între persoana fizică și stat, care generează drepturi și obligații reciproce (a se vedea HCC nr. 31 din 11 decembrie 2014, pct. 2 din dispozitiv). De asemenea, potrivit Constituției, devotamentul față de țară este sacru (articolul 56 alin. (1)). Relația dintre cetățean și stat se bazează pe devotamentul cetățeanului față de patrie și reprezintă o valoare supremă fundamentală care trebuie protejată prin norme imperative. În acest sens, având prerogativa constituțională prevăzută la articolul 72 alin. (3) lit. n) din Constituție, legislatorul a incriminat infracțiunea „trădarea de patrie”.

23. Referitor la pretinsa lipsă de previzibilitate a textului contestat, Curtea amintește că prevederile articolelor 1 alin. (3), 22 și 23 din Constituție garantează standardul calității legii penale substanțiale (a se vedea DCC nr. 87 din 25 iulie 2024, § 20). Curtea a reținut că dispozițiile articolului 22 din Constituție garantează, împreună cu prevederile articolului 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, principiul legalității incriminării și a

pedepsei penale (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) (a se vedea DCC nr. 1 din 21 ianuarie 2025, § 305). Totuși, aceste norme constituționale nu-i impun legislatorului obligația definirii tuturor termenilor folosiți în cuprinsul normelor de drept penal substanțial (a se vedea DCC nr. 141 din 7 noiembrie 2024, § 34).

24. De altfel, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut în mod constant că, deși certitudinea este dezirabilă, ea poate implica o rigiditate excesivă. Totuși, legea trebuie să poată ține pasul cu circumstanțele în schimbare (a se vedea *Bavčar v. Slovenia*, 7 septembrie 2023, § 144; *Saakashvili v. Georgia*, 23 mai 2024, § 142). În consecință, multe legi sunt formulate, inevitabil, în termeni care, într-o măsură mai mare sau mai mică, sunt vagi și a căror interpretare și aplicare țin de practica judiciară (a se vedea *Total S.A. și Vitol S.A. v. Franța*, 12 octombrie 2023, § 53; *Sacharuk v. Lituania*, 23 aprilie 2024, § 144). Articolul 7 din Convenție nu poate fi interpretat ca interzicând clarificarea treptată a regulilor răspunderii penale prin interpretarea judiciară de la caz la caz, cu condiția ca evoluția rezultată să fie în concordanță cu esența infracțiunii și să poată fi prevăzută în mod rezonabil (a se vedea *Bădescu și alții v. România*, 15 aprilie 2025, § 125).

25. De asemenea, Curtea Europeană a constatat că o lege poate îndeplini totuși condiția previzibilității chiar dacă persoana în cauză trebuie să recurgă la o consiliere juridică adecvată sau prin interpretarea acesteia de către instanțe, pentru a evalua, într-o măsură rezonabilă, consecințele pe care le poate avea o anumită acțiune (a se vedea *Yüksel Yalçinkaya v. Turcia* [MC], 26 septembrie 2023, § 238; *Saakashvili v. Georgia*, 23 mai 2024, § 141; *Bădescu și alții v. România*, 15 aprilie 2025, § 122).

26. În acest context, Curtea notează că destinatarul legii poate stabili sensul textului de lege criticat, inclusiv cu ajutorul interpretării acestuia de către instanțele judecătorești, prin recurgerea la consiliere juridică sau prin aplicarea simplă a regulilor de interpretare lingvistică, pornind de la sensul textului criticat, în conformitate cu esența infracțiunii incriminate.

27. Curtea observă că, deși legislatorul a utilizat o formulare mai largă prin textul „acordarea de ajutor unui stat străin la înfăptuirea activității dușmănoase împotriva Republicii Moldova” în contextul infracțiunii de trădare de patrie, alte texte din norma contestată precizează domeniul ei de aplicare. De exemplu, prin utilizarea textului „acordarea de ajutor unui stat străin” legislatorul precizează condiția colaborării cetățeanului Republicii Moldova cu un stat străin. De asemenea, prin utilizarea textelor „în dauna suveranității, inviolabilității teritoriale sau a securității de stat și a capacității de apărare a Republicii Moldova”, precum și „împotriva Republicii Moldova”, legislatorul precizează scopul acordării ajutorului în discuție și valorile împotriva cărora sunt îndreptate acțiunile infracționale (obiectul juridic special). Totodată, legislatorul sancționează doar fapta comisă cu intenție. Prin urmare, legea penală îi solicită părții acuzării să demonstreze atât colaborarea intenționată a cetățeanului Republicii Moldova cu statul străin, *i.e.* acordarea de ajutor unui stat străin, precum și faptul că ajutorul acordat poate fi folosit de statul străin la înfăptuirea activității dușmănoase împotriva Republicii Moldova, adică în dauna suveranității, inviolabilității teritoriale sau a securității de stat și a capacității de apărare a Republicii Moldova.

28. Totodată, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a menționat în mod constant că legea penală nu poate să exceleze în texte explicative. Oricât

de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o normă de drept penal. Astfel, rolul decizional acordat instanțelor de judecată urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor (a se vedea DCC nr. 87 din 25 iulie 2024, § 22; DCC nr. 1 din 21 ianuarie 2025, § 308).

29. Având în vedere varietatea de situații care pot apărea în practică, Curtea consideră că nu este nici posibil, nici rezonabil ca legislatorul să prevadă în Codul penal o listă exhaustivă a modalităților de acordare de ajutor unui stat străin și, respectiv, a activităților dușmănoase îndeplinite împotriva Republicii Moldova, care pot fi realizate în contextul și esența infracțiunii de trădare de patrie. De altfel, o astfel de listă ar putea omite reglementarea unor situații care ar justifica, în mod rezonabil, tragerea la răspundere penală pe baza articolului 337 din Codul penal (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 78 din 16 iunie 2022, § 26; DCC nr. 87 din 25 iulie 2024, § 23).

30. Totodată, Curtea observă că, de fapt, prin criticile sale, autorul sesizării ridică o problemă de interpretare și de aplicare a legii, care nu este de competența Curții Constituționale. Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 87 din 25 iulie 2024, § 26; DCC nr. 1 din 21 ianuarie 2025, § 309).

31. Din aceste considerente, Curtea constată că textul contestat nu afectează articolul 22 în coroborare cu articolele 1 alin. (3) și 23 alin. (2) din Constituție, din perspectiva argumentelor invocate în sesizare.

32. Prin urmare, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2), (3) litera d) și (4) lit. d), 37, 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „acordarea de ajutor unui stat străin la îndeplinirea activității dușmănoase împotriva Republicii Moldova” din articolul 337 alin. (1) din Codul penal în redactarea anterioară Legii nr. 9 din 2 februarie 2023, ridicată de dl avocat Vitalie Caldîba, în interesele dlui Denis Cuculescu, în dosarul nr. 1-1281/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 12 august 2025

DCC nr. 108

Dosarul nr. 52g/2025